

досліджень у цьому напрямі. Зокрема, обґрунтовується, що облік, інкорпорація, консолідація та кодифікація є принципово різними видами діяльності, пов'язаної з правом.

Метою таких видів діяльності, як облік та інкорпорація, є інформування про чинне законодавство, а змістом цих видів діяльності є систематизація (упорядкування) правової інформації, а не безпосередньо чинного законодавства. На думку автора, облік та інкорпорацію доцільно визначити як інформаційну юридичну або правову діяльність (залежно від її офіційного чи неофіційного характеру).

Діяльністю, результатом якої є новий якісний стан законодавства (упорядкований, удосконалений щодо змісту та форми), тобто систематизацією законодавства, є тільки консолідація та кодифікація. Вони за своїм змістом є правотворчою діяльністю (правотворчістю), результатом – прийняття нового нормативно-правового акта (укрупненого або кодифікованого).

Ключові слова: систематизація законодавства, облік законодавства, інкорпорація законодавства, консолідація законодавства, кодифікація законодавства, правотворча діяльність, інформаційна діяльність.

Ryndiuk V. The systematization of legislation as a legal activity

The systematization of legislation and its types (accounting, incorporation, consolidation and codification) from the point of view of subjects, objects and results of this activity were explored and directions of further researches were determined in this article. The author argued that accounting and incorporation also consolidation and codification are fundamentally different types of activities related to law.

The subjects of accounting and incorporation are as a state (state bodies), local self-government bodies, and legal or natural persons. The object of these activities (on what the subject's activity is directed; what changes as a result of this activity) is legal information. It is legal information that is organized and improved as a result of accounting and incorporation. The result of these activities is a new qualitative state of presentation of information about the legislation (legal information), which is organized (systematized) and decorated accordingly (collections of legislation, electronic databases, scientific-practical comments, etc.).

Subjects of consolidation and codification are only subjects of law-making. The object of these activities is directly current legislation. The current legislation is changing (changing the quality of its form and content) as a result of consolidation and codification. The result of these activities is the adoption of a new legal act (consolidated or codified).

So, activity, which results in a new qualitative state of legislation (systematization of legislation) is only consolidation and codification. Consolidation and codification in its content are law-making activity (law-making). The legal nature of law-making is determined by the process of granting legal norms of a mandatory nature.

The purpose of such activities as accounting and incorporation is to inform about the current legislation. The content of these activities is the systematization (ordering) of legal information, and not directly current legislation. According to the author of the article, accounting and incorporation should be defined as information juridical or legal activity (depending on the official or non-official character of this activity).

Key words: systematization of legislation, accounting of legislation, incorporation of legislation, consolidation of legislation, codification of legislation, law-making activity, information activity.

УДК 340

*Володимир Антонович Січевлюк,
докторант Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України,
кандидат юридичних наук*

**КАТЕГОРІЯ «ПРАВОВА СУБ'ЄКТНІСТЬ» ЯК ЗАСІБ
ТЕОРЕТИЧНОГО ПІЗНАННЯ ГАЛУЗЕВИХ ВИЯВІВ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ**

Постановка проблеми. У теорії права явище правосуб'єктності отримало своє категоріальне закріплення, що означає визнання за цим правовим феноменом фундаментального впливу на інші правові явища та вказівку на його присутність у системі права на всіх рівнях його буття. Поряд із цим галузева правосуб'єктність в юридичній науці традиційно локалізується як предмет дослідження галузевих доктрин, її вивчення засобами теорії права (за одиничними винятками) не відбувалося. Звернення до окремих виявів цього явища як до прикладних ілюстрацій абстрактних узагальнень найвищого рівня теоретизування є абсолютно недостатнім. Таким чином, у науці теорії держави і права існує своєрідна пізнавальна прогалина, змістовна пустка якої відокремлює категорію «правова суб'єктність» від емпірики живого правового життя, зокрема, галузевого рівня. Цим щодо вказаного предмета значною мірою методологічно дезорієнтуються також і галузеві науки, оскільки їх пізнавальні зусилля та здобутки, розмежовані відмінностями предметів, методів та категоріально-понятійних апаратів, не отримують поєднання у цілісній загальнотеоретичній системі знань. Процеси правотворчості та правозастосування з цієї ж причини втрачають регулятивну адекватність та, відповідно, програють в ефективності (приклад-

дом може бути постійне змішування, аж до ототожнення, цивільної та господарської правової суб'єктності, що постійно генерує суперечливі судові прецеденти).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження галузевої правової суб'єктності здійснюються у предметних полях цивільного права (О. Дзера, Н. Хуторян, Я. Шевченко та ін.), адміністративного права (В. Авер'янов, В. Колпаков, Т. Мацелик та ін.), міжнародного приватного права (А. Довгерт, О. Мережко, О. Сорокін та ін.), господарського права (С. Грудницька, В. Мамутов, В. Щербина та ін.) тощо. Певні висновки представників різних галузевих доктрин створюють наукові передумови для здійснення важливих загальнотеоретичних узагальнень. Зокрема, С. Грудницька відзначає поєднання у господарській правосуб'єктності приватних та публічних засад, а також вказує на існування у цій єдиній економіко-правовій сутності низки різновидів [1]. Розвиваються продуктивні ідеї про часткову правову суб'єктність [2] та про поєднання різних повноважень у межах правосуб'єктності одного виду суб'єктів права [3, с. 113–114].

Зі свого боку у загальній теорії права наявна ситуація, за якої загальнотеоретичні дослідження правової суб'єктності розгортаються як свого роду контекстні «вкраплення» у фундаментальні вчення про учасника правовідносин (С. Кечек'ян, Р. Халфіна, Ю. Толстой та ін.) та/або суб'єкта права (С. Архипов, К. Кістінев, Ю. Пундор та ін.). У такому контексті категорія «правова суб'єктність» постає засобом пізнання інших правових сутностей, що обмежує можливості дослідження її самої, як загалом, так і її окремих аспектів.

Автор цієї статті ґрунтується на тому, що правова суб'єктність може та повинна вивчатись як правове явище, наділене самобутністю та активним статусом. Категоріальний рівень теоретичного пізнання цього предмета, утверджений у працях Н. Оніщенко, В. Копейчикова, П. Рабіновича, Ю. Шемшученка, О. Ющика та інших вітчизняних учених, підтверджує цю установку. Такий підхід відкриває для загальної теорії права можливості достатньо чітко визначити місце, істотні особливості галузевої правосуб'єктності, а також специфіку її різновидів.

Мета статті – показати можливості застосування у теорії права категорії «правова суб'єктність» на різних рівнях її конкретизації, включаючи рівень пізнання галузевих виявів цього правового явища, для чого використані закони та категорії діалектичної логіки (зокрема, вчення про поняття Г. Гегеля), а також ідеї Г. Лейбніца про те, що безкінечно різноманітний світ феноменів утворюється самобутніми та неподільними монадами, які, поряд з цим, у процесі змін створюють видову визначеність та об'єднані у єдиному, яке охоплює всю різноманітність [4, с. 414]. Дослідження теми проведене згідно з методологічними вимогами про сходження від абстрактного до конкретного.

Основні результати дослідження. Теоретичне осмислення тривалого досвіду пізнавальної діяльності людства, здійснене у філософії, має своїм висновком визнання різнорівневої структуризації буття у вигляді одиничного, особливого, загального та всезагального. Пізнання всезагального зв'язку процесів та явищ універсуму як пошук відповіді на потребу виявлення місця людини у ньому є метою власне філософської рефлексії. Такий рівень абстрагування зовсім не передбачає ігнорування філософським пізнанням предметного наповнення загального, особливого та одиничного рівнів буття. Навпаки, самобутні та, разом із цим, вплетені у матерію більш загальних зв'язків окремі буттєві втілення з точки зору діалектичної логіки постають як найбільш багаті за змістом конкретизації всезагального руху речей, що відбувається у їхньому єдиному просторово-часовому континуумі.

Відповідно, гносеологічна структура кожної окремої науки має вигляд триєдиної ієрархії рівнів загального, особливого та одиничного, і кожен із них наділений власною теоретичною та, основне, практичною цінністю. На рівні загального фіксується виявлена шляхом абстрагування «чиста» закономірність (іншими словами, зумовлена внутрішніми причинами та зовнішніми зв'язками логіка становлення), властива певному виду реальності. Протилежний полюс буття та пізнання, що позначений категорією «одиничне», є кінцевою точкою, у якій закономірність завершує процес реалізації свого діалектичного потенціалу, наділяючи при цьому своє одиничне втілення максимальною кількістю рис, які різноманітно виявляють і, тим самим, індивідуалізують загальну «чисту сутність» у такому одиничному. Категорія «особливе» охоплює собою проміжні буттєві форми сутності, наділені якісною визначеністю. Доцільно відзначити, що за

думкою Г. Гегеля, ігнорування цілісності «загального», «особливого» та «одиничного» знищує наукове пізнання як явище. Він пише: «Ані життя, ані духа, ані бога, рівно як і чистого поняття абстракція через те і не може пізнати, що вона не допускає до своїх витворів одиничність, принцип індивідуальності та особистості і, таким чином, приходить лише до неживих та бездуховних, безбарвних та беззмістовних узагальнень» [5, с. 56].

Якщо звернутися до сфери наукового пізнання власне правових явищ, то на найвищому щаблі відповідного теоретичного пошуку знаходиться наука теорії держави і права, предметом якої визначено загальні закономірності державно-правових явищ у їх розвитку, єдині для всіх їх особливих та одиничних буттєвих виявів. Не порушуючи предметні межі окремих юридичних наук, теорія права досліджує особливі та одиничні втілення правових явищ у відношенні до їх загального принципу (за висловом Г. Гегеля, щодо абсолюту у його розгортанні [6, с. 175]).

Не винятком із наведеного є явище правової суб'єктності. Зазначимо, що для пізнання цього об'єктивного явища у теорії права застосовується категорія «правова суб'єктність». На найвищому рівні абстрагування, доступному позитивній науці (тобто на рівні загального), нею окреслюється зміст, обсяг, рівень складності та міра завершеності правових опцій, доступних соціальному суб'єкту, а також структуруються надані такому суб'єкту правові якості (правоздатність, деліктоздатність, дієздатність).

На особливому рівні категорія «правова суб'єктність» дає можливість зафіксувати відмінні між собою роди, види та різновиди правової суб'єктності, що кореспондується із формуванням у межах науки теорії права певного масиву знань, номінованого як своєрідна «теорія середнього рівня». Кожен поділ правосуб'єктності специфікується залежно від ознаки, яка створює його якісну правову самотність, закріплену окремим поняттям. На нашу думку, у теорії права можливо виділити такі роди правової суб'єктності:

а) публічна, приватна, приватно-публічна та публічно-приватна (ці види правової суб'єктності виділяються залежно від їх змісту, який визначається мірою домінування приватного чи публічного інтересу);

б) незавершена та завершена. Завершена правосуб'єктність по формі є цілісною та, відповідно, персоналізованою, незавершена позбавлена хоча б одного із цих атрибутів. Завершена правова суб'єктність властива особам, інші утворення є або частково правосуб'єктними, або ж володіють лише окремими ознаками правосуб'єктності;

в) проста та складна. Складна правосуб'єктність існує у вигляді субординованої та/чи скоординованої системи із декількох правосуб'єктностей (перше характерне, наприклад, для правової суб'єктності об'єднання підприємств, друге – для холдингової групи);

г) недостатня, нормальна, надмірна правосуб'єктність (розрізняються за мірою достатності). Недостатня правова суб'єктність стримує розвиток суб'єкта, а надмірна – утруднює його діяльність та сприяє розпорошенню ресурсів. Лише нормально достатня за мірою правова суб'єктність дозволяє суб'єкту розвиватися, створювати оптимальну ресурсну базу та досягати своїх цілей;

г) універсальна, спеціальна та виключна правосуб'єктність (ця класифікація проведена виходячи з міри диспозитивності, передбаченої законом для волевиявлення суб'єкта) тощо.

Роди правової суб'єктності у межах варіативного простору, властивого категорії «особливе», можуть мати та/або мають більш дрібні види та різновиди. Наприклад, поняття «публічна правова суб'єктність» та «приватна правова суб'єктність» є перевіреними практикою абстракціями, що позначають собою полярні вияви потенціалу правової суб'єктності, які виникають у процесі постійної еволюції цього якісно єдиного правового явища шляхом диференціації. Появу наведеної дихотомії понять можливо відслідкувати ще у працях юристів древнього Риму, яким був відомий поділ права на публічне та приватне.

Однак у реальних правовідносинах зовнішні екстерналії правової суб'єктності завжди більшою чи меншою мірою поєднують публічні та приватні аспекти, оскільки через них законодавець встановлює поточний, а тому змінний, баланс публічних та приватних інтересів. Через це, окрім двох наведених вище полярних понять, можливо виділити також поняття «приватно-публічної правосуб'єктності» та «публічно-приватної правосуб'єктності», якими позначені серединні втілення потенціалу цього багатогранного правового явища.

Зі свого боку у сфері галузевих знань цивільно-правову та сімейно-правову правосуб'єктності прийнято розуміти як різновиди приватної правосуб'єктності, а фінансово-правова, адміністративно-правова, кримінально-правова правосуб'єктності тощо традиційно визначаються підвидами публічної правової суб'єктності. Існують підстави для того, щоб кваліфікувати господарсько-правову правосуб'єктність, а також правосуб'єктність, властиву суб'єктам трудового права, різновидами приватно-публічної правової суб'єктності.

Стосовно публічно-приватної правової суб'єктності, то її різнорівневі об'єктивації у сучасному світі зустрічаються дедалі частіше, і відповідна тенденція була зафіксована у соціальній науці (наприклад, у теорії «скромної держави» М. Крозье [7, с. 705–710]). Вияви публічно-приватної правової суб'єктності у національному праві можемо бачити, зокрема, у зміні формату відправлення публічних функцій їх суб'єктами (так, здійснення державної влади відбувається у режимі послуги відповідно до Закону України «Про адміністративні послуги» [8]). У більш розвинутому вигляді правосуб'єктне поєднання публічного та приватного передбачає делегування публічних функцій суб'єкту, створеному у приватно-правовій формі, шляхом надання йому виключної, тобто імперативно обмеженої законом, правосуб'єктності (доречно буде навести приклад інституту приватних виконавців, встановлений Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [9]).

Таким чином, галузева правова суб'єктність з позицій загальної теорії права постає як «особлива» ланка у єдиному еволюційному ланцюгу, який охоплює собою всі диференціації, здобуті правовою суб'єктністю. Є підстави стверджувати, що галузева правосуб'єктність більш конкретно характеризує той обсяг правового потенціалу, який є доступним суб'єкту права на середньому (зокрема, видовому) рівні функціонування права, включаючи різновидні втілення правової суб'єктності (маються на увазі групові особливості у межах галузевої правосуб'єктності). Наприклад, у межах господарського права бачимо особливості правосуб'єктності тих, хто переважно виробляє (суб'єктів господарювання), тих, хто переважно споживає (споживачів), та тих, хто переважно організовує виробництво та споживання (засновників та інших суб'єктів організаційно-господарської діяльності). Перелічені вище різновиди господарської правосуб'єктності можуть бути позначені поняттями «виробничо-господарська правова суб'єктність», «споживчо-господарська правова суб'єктність» та «організаційно-господарська правова суб'єктність». Більш дрібні особливості змісту, структури та функціонування галузевої правосуб'єктності задаються окремими інститутами галузі права або ж поєднаннями інститутів (їх конфігураціями, що з необхідністю формуються в об'єктивному праві у відповідь на потреби практики правового регулювання).

Зі свого боку на рівні одиничного категорія «правова суб'єктність» індивідуалізується за змістом, формою та іншими виявами реальної правової суб'єктності, властивій конкретному суб'єкту права. Відповідні закріплення правової суб'єктності демонструють нам її «прориви» у сферу реального буття, що завершуються появою неповторних правосуб'єктних профілів кожного конкретного індивіда чи іншого утворення, і особливо це виявляється у аспекті дієздатності. Саме вона, на відміну від правоздатності та деліктоздатності, що іманентно позначені абстрактністю норм об'єктивного права, створює, на нашу думку, неповторне «правосуб'єктне обличчя» учасника правовідносин, охоплюючи особливості його реального волеутворення та/чи воереалізації.

Доцільно зазначити, що кінцева (одинична) конфігурація правосуб'єктності, властива кожному індивідуальному суб'єкту права, зазвичай не є одноманітною цілісністю, оскільки поєднує не одну галузеву правосуб'єктність. На нашу думку, найоб'ємнішою є одинична правосуб'єктність фізичної особи, диспозитивний обсяг якої максимально вільно задається об'єктивним правом та достатньо точно характеризується поняттям «універсальна правосуб'єктність». У зв'язку з цим зрозумілою стає стійка тенденція до встановлення меж правосуб'єктності фізичної особи через фіксацію обсягу належних їй суб'єктивних прав, а не обов'язків.

На противагу їй індивідуальна конфігурація правової суб'єктності, наприклад, юридичних осіб, найбільш точно охоплюється поняттям «спеціальна правосуб'єктність», що зумовлюється необхідністю виконання цими суб'єктами права суспільно необхідних функцій, визначених для них зовнішнім чином. Ті ж види правової суб'єктності, які пов'язані зі створенням, використан-

ням та/чи рухом найбільш важливих для суспільства видів ресурсів, найчастіше закріплюються законом у вигляді «виключної галузевої правосуб'єктності» (що кореспондується із очевидними потребами у їх адекватному публічно-правовому регулюванні).

Висновки. Категорія «правова суб'єктність» у теорії права віддзеркалює усі рівні буття цього правового явища, а її застосування до особливих та одиничних виявів правової суб'єктності є рухом теоретичного пізнання від абстрактного до конкретного. Така різнорівнева теоретична репродукція правосуб'єктності, не гублячи єдиної сутності предмета, віддзеркалює його у більш змістовному, а тому і у більш складному для пізнання вимірі.

Галузева правосуб'єктність реалізується у тому правовому просторі, зовнішні межі якого окреслені категоріями «загальне» та «одиничне», тобто галузева правосуб'єктність охоплюється категорією «особливе». Остання, зі свого боку, також наділена певною ієрархічною структурою, рівні якої по відношенню до правової суб'єктності є відображеннями етапів об'єктивної диференціації цього правового явища у процесі його еволюційного розвитку.

«Галузева правова суб'єктність» є поняттям, яким позначається завершений у своєму якісному становленні особливий вид правової суб'єктності, що з необхідністю виникає та еволюціонує у відповідь на потреби суспільної практики. Зі свого боку більш спеціальні різновиди галузевої правосуб'єктності, незважаючи на свою специфіку та певною мірою всупереч їй, утримуються у межах видової галузевої визначеності.

Перспективними напрямками застосування категорії «правова суб'єктність» є дослідження галузевих виявів цього явища зі сторони специфіки їх змісту, форми та взаємозв'язків структурних елементів, а також вивчення тієї правової суб'єктності, комплексні видові втілення якої не мають подальшого продовження на рівні одиничного (наприклад, правосуб'єктності Національного депозитарію України чи Національного банку України), а тому вони самі постають як специфічні одиничні правосуб'єктні агрегати.

Використані джерела

1. Грудницька С. Еволюція господарської правосуб'єктності як економіко-правової категорії / С. Грудницька // Право України. – 2008. – № 8. – С. 74–80.
2. Фединак Г. С. Застосування до транснаціональних корпорацій категорії «цивільна правосуб'єктність» / Г. С. Фединак // Актуальні проблеми держави і права. – 2008. – С. 336–341.
3. Віхров О. П. Організаційно-господарські правовідносини : монографія / О. П. Віхров. – К. : Слово, 2008. – 512 с.
4. Лейбниц Г. В. Сочинения : в 4 т. / Г. В. Лейбниц. – М. : Мысль, 1982. – Т. 1. – 636 с.
5. Гегель Г. В. Ф. Наука логики : в 3 т. / Г. В. Ф. Гегель. – М. : Мысль, 1972. – Т. 3. – 371 с.
6. Гегель Г. В. Ф. Наука логики : в 3 т. / Г. В. Ф. Гегель. – М. : Мысль, 1971. – Т. 2. – 248 с.
7. Крозье М. Современное государство – скромное государство. Другая стратегия изменения / М. Крозье // Антология мировой политической мысли : в 5 т. – М. : Мысль, 1997. – Т. II: Зарубежная политическая мысль. XX в. – 830 с.
8. Про адміністративні послуги : Закон України від 6 вересня 2012 р. № 5203-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 32. – Ст. 409.
9. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : Закон України від 2 червня 2016 р. № 1403-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 29. – Ст. 535.

Січевлюк В. А. Категорія «правова суб'єктність» як засіб теоретичного пізнання галузевих виявів правосуб'єктності

У статті розглянуто питання щодо можливостей застосування у теорії права категорії «правова суб'єктність» на різних рівнях її конкретизації, включаючи пізнання галузевих виявів цього правового явища. Виокремлено такі роди правової суб'єктності: а) публічна, приватна, приватно-публічна та публічно-приватна; б) незавершена та завершена; в) проста та складна; г) недостатня, нормальна, надмірна правосуб'єктність; г) універсальна, спеціальна та виключна. Поняття «галузева правосуб'єктність» охоплене класифікацією, позначеною як а). Ним позначається завершений у своєму якісному становленні особливий вид правової суб'єктності. Прикладами галузевої правосуб'єктності є: публічної – адміністративна, приватної – цивільна, приватно-публічної – господарська. Поступово розвиваються вияви публічно-приватної правової суб'єктності.

Ключові слова: категорія «правова суб'єктність», поняття «галузева правосуб'єктність», роди правової суб'єктності.

Sichevliuk V. Category «legal subjectivity» as a means for theoretical cognition of sectoral appearances of legal subjectivity

The article deals with issues concerning to the possibility of using the category «legal subjectivity» in the theory of law at different levels of its concretization, including cognition of sectoral appearances of this legal phenomenon.

In the theory of law the category «legal subjectivity» reflects all the levels of existing of this legal phenomenon and its using to specific and individual external appearances of legal subjectivity is the movement of theoretical cognition from abstract to concrete. Sectoral legal subjectivity is realized in the legal space, the external boundaries of which are defined by the categories «general» and «single», that is, the sectoral legal subjectivity is covered by the category «special». The latter is also endowed with a certain structure, levels of which in relation to the legal subjectivity are reflections of the stages of this legal phenomenon objective differentiation in the process of its evolutionary development.

In the theory of law, one can distinguish the following types of legal subjectivity: a) public, private, private-public and public-private; b) uncompleted and completed; c) simple and complex; d) insufficient, normal, excessive; e) universal, special and exceptional, etc.

Sectoral legal subjectivity is covered by the first classification nominated as a). In particular, civil legal subjectivity is the type of private legal subjectivity, administrative legal subjectivity is traditionally defined as subspecies of public legal subjectivity. There are reasons for qualifying the economic legal subjectivity as a kind of private-public legal subjectivity. The external appearance of public-private legal subjectivity takes place, in particular, when changing the format for implementation of public functions (for example, the execution of state power occurs in the mode of «service»), or when public authorities delegate its functions to a private-law entity. Further, for example, varieties of economic legal subjectivity may be defined by the concepts of «productional-economic legal subjectivity», «consumer-economic legal subjectivity» and «organizational-economic legal subjectivity».

Key words: category «legal subjectivity», notion «sectoral legal subjectivity», types of legal subjectivity.

УДК 340.1

*Сергій Олександрович Сунєгін,
науковий співробітник
відділу теорії держави і права
Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України,
кандидат юридичних наук*

ПРАВОВА КОНВЕРГЕНЦІЯ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ІДЕЙНІ ПЕРЕДУМОВИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ

Постановка проблеми. Функціонування і розвиток сучасних держав та їх правових систем характеризується складними і суперечливими процесами, належне осмислення та оцінка яких є необхідними передумовами забезпечення стабільності прогресу національних та міжнародного правопорядків, які, на жаль, особливо за останні декілька років, зазнають кризової трансформації, що проявляється, зокрема, на європейському континенті. Загалом погоджуючись із тим, що сучасні держави докладають чимало зусиль для стабілізації як міждержавних, так і внутрішньодержавних відносин у суспільстві, все ж досягти значного прогресу у вирішенні надзвичайно складних глобальних, регіональних та навіть локальних проблем не вдається і дотепер, що обумовлюється як об'єктивними, так і суб'єктивними причинами, які найтіснішим чином між собою взаємопов'язані.

Прагнучи вирішити або, хоча б, принаймні, узгодити напрями чи шляхи вирішення зазначених проблем, сучасні держави, які навіть в умовах стрімкої та одночасно нерівномірної глобалізації формально залишаються основними та найважливішими суб'єктами узгодження та прийняття відповідних рішень, вживають різноманітні заходи, спрямовані на подолання відповідних кризових явищ та їх наслідків. Одним із таких напрямів є, безумовно, правова конвергенція, яка у найзагальнішому значенні передбачає поступове зближення відповідних правових явищ між собою, зокрема й правових систем як цілісної складноорганізованої сукупності певних елементів (правових засобів або явищ), за допомогою яких держави здійснюють комплексний нормативно-організаційний та стабілізуючий вплив на суспільний розвиток та поведінку людей. З огляду на це, на сьогодні окремого доктринального осмислення потребують різноманітні питання, пов'язані з визначенням сутності та особливостями прояву правової конвергенції сучасних демократичних держав.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Якщо звернутися до сучасного наукового доробку вітчизняних та зарубіжних учених, то можна пересвідчитися, що питання методологічних засад та ідейних передумов правової конвергенції вже неодноразово були предметом доктриналь-